

ПРАВОВА ОСВІТА

DOI: 10.18372/2307-9061.70.18507

УДК 34:004.7(045)

І. М. Сопілко,

доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9594-9280>

Ю. Л. Юринець,

доктор юридичних наук, професор
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0281-3251>

ПРАВОВА ПАРАДИГМА ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03058, Київ, Україна
E-mails: sopilko_i@ukr.net, iurynetsjulia@ukr.net

Мета: узагальнення результатів XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи», та вироблення пропозицій щодо активізації досліджень, спрямованих на розв'язання конкретних проблем відновлення України, які потребують нагального вирішення. **Методи дослідження:** для досягнення мети дослідження були використані загальні та спеціальні методи, зокрема метод функціонально юридичний, структурно-системний, узагальнення та інші. **Результати:** узагальнені завдання, окреслені учасниками конференції, які (завдання) постали на порядок денний української правової науки в умовах відновлення України, зокрема, полягають науковому обґрунтуванню питання, пов'язані зі правовими цінностями як детермінанти стратегії розвитку України в умовах євроінтеграції; інноваційної модернізації публічно-правових відносин в Україні: фокусу на стратегію під час війни та повоєнне відновлення; сучасними тенденціями розвитку кримінально-правової науки та правоохоронної діяльності; візією національного приватного права у повоєнний час; тенденціями розвитку господарського, повітряного та екологічного права через призму світового досвіду повоєнної відбудови країни і національних особливостей.

Ключові слова: правова парадигма; відновлення України; детермінанта стратегії розвитку України; повоєнне відновлення; візія національного приватного права.

Постановка проблеми та її актуальність. У науковій літературі правова парадигма трактується як висхідна концептуальна правова модель, як контур науково-правових концепцій, спосіб утілення певних перетворень і прогнозування можливих результатів. Наукова парадигма є важливим компонентом політико-правових реформ і правових програм. Отже, під правовою парадигмою слід розуміти сукупність теоретико-методологічних положень, які прий-

няті у правовому науковому співтоваристві як стандарт для безпосередніх досліджень та інтерпретації, систематизації, класифікації та оцінювання [1].

Російське вторгнення в Україну призвело до масового порушення ланцюжків економічної діяльності та руйнування інфраструктури; поточна оцінка збитку становить ~100 мільярдів дол. і ця цифра продовжує зростати. В той же час, історично темпи економічного зростання в

Україні були нижчими від країн Центральної Європи. Так, ВВП України за останні 20 років зростав менше ніж на 2% на рік порівняно з показником ~3,5% у Польщі. Тому питання правової парадигми відновлення України є актуальним, а дослідження проблем та розробка плану відновлення України – це унікальний шанс не тільки відшкодувати збитки, завдані війною, а й прискорити економічне зростання та підвищити якість життя в Україні [2].

Мета статті: узагальнення результатів XIV Міжнародної науково-практичної конференції «Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи», та вироблення пропозицій щодо активізації досліджень, спрямованих на розв'язання конкретних проблем відновлення України, які потребують нагального вирішення.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Значимі питання розвитку та вдосконалення загальнотеоретичних засад правових парадигм досліджували такі провідні науковці, як Л.В. Авраменко, Ю.Л. Бошицький, О.О. Гайдулін, В.Д. Гвоздецький, Л.М. Горбунова, Р.А. Калужний, М. Кельман та інші.

Виклад основного матеріалу дослідження. 23 лютого 2024 року Юридичний факультет Національного авіаційного університету, не змінюючи традицій, провів XIV Міжнародну науково-практичну конференцію «Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи». На відповідний міжнародний захід були запрошені іноземні колеги та партнери щоб поговорити про досягнення, результати та перспективи відновлення України. Дана конференція – це чудова можливість для відкритого діалогу, обміну думками та досвідом.

Під час роботи пленарного засідання розглянуті важливі для нашої держави проблеми, пов'язані, насамперед, із правовими цінностями як детермінанти стратегії розвитку України в умовах євроінтеграції; інноваційною модернізацією публічно-правових відносин в Україні у фокусі на стратегію під час війни та повоєнне відновлення; сучасними тенденціями розвитку кримінально-правової науки та правоохоронної діяльності; візією національного приватного права у повоєнний час; тенденціями ро-

звитку господарського, повітряного та екологічного права через призму світового досвіду повоєнної відбудови країни та національних особливостей тощо.

Ірина Сопілко – т.в.о. декана Юридичного факультету Національного авіаційного університету привітала всіх учасників та висловила слова вдячності усім партнерам, які підтримують факультет впродовж багатьох років, допомагають реалізовувати наукові проекти. «Наукова діяльність Юридичного факультету спрямована на розбудову факультету та університету, пошук та створення нових можливостей для науковців, поширення позитивного іміджу України за кордоном. Для інноваційного розвитку науки, факультет вибудував та продовжує активно розвивати мережу контактів із закордонними закладами вищої освіти, науковими інституціями, дипломатичними структурами тощо», зазначила вона.

До організаторів та гостей конференції звернулася Ірина Зарубінська – проректор з міжнародного співробітництва і освіти Національного авіаційного університету, д.п.н., професор, подякувавши за запрошення і наголосила, що відбулася, дійсно, міжнародна конференція з великим представництвом різних країн, серед яких: Іспанія, Німеччина, Польща, Словаччина, Румунія, Угорщина, Грузія, Португалія, Австрія, Мексика та інші.

Зі словами вдячності до організаторів конференції приєднався Олександр Корченко – в.о. проректора з наукової роботи Національного авіаційного університету, д.т.н., професор. Він підкреслив, що у непростий для України час Юридичний факультет продовжує активно займатися науковою діяльністю, як на загальнонаціональному так і на міжнародному рівні.

З вітальними словами до учасників конференції звернулися вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких: Тетяна Коломоєць – декан юридичного факультету Запорізького національного університету, член-кореспондент Національної академії правових наук України, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України; Наталія Оніщенко – заступник директора Інституту держави і права імені В.М. Корецького Національної академії наук України, академік

Національної академії правових наук України, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України; Віктор Ковальський – Президент видавничої організації «Юрінком Інтер», шеф-редактор загальнонаціональної правової газети «Юридичний вісник України», д.ю.н., професор; Віктор Бесчастний - керівник Секретаріату Конституційного Суду України, д.ю.н., професор, Заслужений юрист України; Ольга Костенко - міжнародна менеджерка Проєктів HELP Генерального директорату з прав людини та верховенства права Ради Європи; Мартин Бельтран Сауседа – доцент юридичного факультету Автономного університету (м. Сан-Луїс-Потосі, Мексика). І зарубіжні, й українські науковці висловили думку, що Україна може стати для світу моделлю повороту до нової парадигми. Утім, для цього потрібно проаналізувати процеси, які нині відбуваються в суспільстві, визначити свої пріоритети у власній країні та місію для світу.

З доповіддю виступив Олег Ткачук – суддя Великої Палати Верховного Суду, вчений секретар Науково-консультативної ради при Верховному Суді, який окреслив національні правові механізми притягнення росії до відповідальності за агресивну війну в Україні.

Продовженням конференції стали виступи зарубіжних учасників конференції.

Хуан Мануель Фараміньян – член Ради директорів Іbero-Американського інституту авіаційного та космічного права (м. Мадрид, Іспанія) – розповів щодо угоди про партнерство між Україною та ЄС щодо супутникової навігації та програми Galileo.

Про поточне регулювання ЄС кібербезпеки в авіації та кілька приміток до цього питання вголосив Мануель Давид Масено – доцент кафедри права та фахівець із захисту даних, старший науковий співробітник, член координаційного комітету лабораторії UbiNET – Комп'ютерної безпеки та кіберзлочинності IPBeja – Вежа Politechnic (м. Бежа, Португалія).

З доповіддю на тему «Кримінальна відповідальність за необережні наслідки злочинного діяння за Кримінальним кодексом Польщі» виступив Пйотр Понятовський - PhD., доцент кафедри кримінального права та криміно-

логії Факультету права та адміністрування, Університет Марії Кюрі-Склодовської (м. Люблін, Республіка Польща).

Слово було надано гостям з Румунії Корпадіну Адріан-Габріелю – декану факультету європейських досліджень Клузького університету імені Бабеша-Больяї, доктору філософії, доценту та Опреску Міхаелі-Адріані – заступнику декана факультету європейських досліджень Клузького університету імені Бабеша-Больяї, доктору філософії, викладачу (м. Клуж-Напока, Румунія). Їх виступ був присвячений питанню нормативного підходу Румунії до мов меншин на тлі інтеграції в ЄС.

Крістіна Пауєрова – доктор філософії, координатор Інтеграційного центру – Центр підтримки благодійності Трнавської архієпархії, Благодійна організація Трнавської архієпархії та Качінецова Беата – Координатор матеріальної допомоги та захисту для України Інтеграційного центру – Центр підтримки благодійності Трнавської архієпархії, Благодійна організація Трнавської архієпархії (м. Трнава, Словаччина) підняли дуже важливе питання словацької благодійності, як ефективної форми відновлення українців у часи війни.

Цікаву доповідь про кримінальну відповідальність за публічне підбурювання чи заклики до вчинення злочину в польському кримінальному праві озвучив Кшиштоф Валя – PhD, доцент кафедри кримінального права та кримінології Факультету права та адміністрування, Університет Марії Кюрі-Склодовської (м. Люблін, Республіка Польща).

Слово для виступу було надано гостям із Грузії Ардашелі Омару – професору Сухумського державного університету та Мархулі Гураму – доценту Сухумського державного університету вони доповіли про токсичну геополітику в Україні та післявійний розвиток України у контексті міжнародної безпеки.

Максим Самойлов – доктор філософії, керівник відділу кадрів компанії “GeoComply” (м. Варшава, Республіка Польща) був запрошений до слова із темою актуальних змін врегулювання статусу українських мігрантів в Республіці Польща.

Щодо проблем європейської інтеграції космічної галузі України в світлі «революційної» стратегії ЄС мав слово для доповіді Євген Рокитський – голова Всеукраїнського об'єднання інноваційно-космічних кластерів, докторант Українського вільного університету (м. Мюнхен, Німеччина).

Відповідно до програми конференції далі відбулися виступи українських колег та партнерів.

Андрій Багмет – заступник директора департаменту, начальник відділу прав власності Департаменту моніторингу додержання соціальних та економічних прав розглянув питання ролі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у захисті прав людини і громадянина на власність в умовах дії правового режиму воєнного стану.

Продовжив роботу конференції Максим Ходаківський – суддя Жовтневого районного суду міста Дніпропетровська, тренер-викладач Національної школи суддів України з доповіддю на тему «Відшкодування шкоди, завданої громадянам та юридичним особам збройною агресією РФ: наявні проблеми та шляхи їх вирішення».

Лариса Сорока – д.ю.н., професор, завідувач докторантури і аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права розповіла про кримінальну відповідальність за злочини у космічному просторі.

На останок слово було надано Тетяні Рабко – адвокату, викладачу Вищої школи адвокатури НААУ, учасниці АО «Всеукраїнська адвокатська допомога», членкині Ради Комітету з питань електронного судочинства та кібербезпеки адвокатської діяльності у складі НААУ, регіональній представниці молодіжного комітету НААУ-UNBA Next Gen у Донецькій обл., членкині Ради Комітету з гендерної політики у складі НААУ, членкині Вищої школи адвокатури НААУ, радниці ТОВ «МБС» групи Метінвест (Україна). Вона мала змогу розповісти про обов'язкову реєстрацію в єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі (ЄСІТС).

В цілому, у ювілейній Міжнародній конференції взяли участь 234 вчених та юристів-практиків із 15 країн світу, 19 регіонів України,

20 установ і організацій, 62 закладів вищої освіти та наукових установ. Завдяки роботі конференції відбувся конструктивний діалог і обмін досягненнями у наукових дослідженнях.

Учасниками секції «Правові цінності як детермінанти стратегії розвитку України в умовах євроінтеграції» наголошено, що 01 березня 2022 року Європарламент на позачерговому засіданні розглянув подання України і рекомендував надати їй статус кандидата на вступ до ЄС, що покладає на країну зобов'язання щодо досягнення критеріїв членства. Констатовано, що для забезпечення відповідності України правовим цінностям ЄС необхідно здійснити низку заходів, зокрема прийняти та привести у відповідність до європейських стандартів національне законодавство, створити ефективну систему правосуддя та правоохоронних органів, забезпечити дотримання прав людини та основоположних свобод; з урахуванням складності взаємозв'язків між воєнним конфліктом та правовими цінностями, зростає потреба у збереженні загальнолюдських цінностей у праві, особливо щодо захисту й дотримання прав і свобод людини, актуалізації питання про відповідальність за воєнні злочини, відшкодування завданої шкоди, виплату репарацій. В умовах війни важливо зберігати баланс між відновленням прав людини, забезпеченням безпеки й дотриманням правил міжнародного гуманітарного права, що може бути підставою для переосмислення правових цінностей, їх ролі та значення [4].

У рамках секційного засідання «Інноваційна модернізація публічно-правових відносин в Україні: фокус на стратегію під час війни та повоєнне відновлення» викладачі університетів та наукові співробітники, аспіранти, студенти і представники міжнародних та державних організацій обговорювали такі питання, як захист прав приватних осіб за рахунок принципу презумпції невинуватості в адміністративному судочинстві, забезпечення охорони атмосферного повітря та безпеки повітряного простору України як складової механізму публічного адміністрування, адміністративно-правовий аспект громадського контролю у діяльності військової юстиції України [4].

Найважливіше значення на сучасному етапі здобувають такі питання, як модернізація публічно-правових відносин шляхом співпраці з міжнародними фінансовими організаціями у контексті війни та повоєнне відновлення України, державно-правове регулювання обігу віртуальних активів в Україні в контексті повоєнного відновлення, адміністративно-правові засади діяльності військових адміністрацій, правові цінності в цифровій площині як складова розвитку України в умовах воєнного стану на шляху до ЄС.

Особлива увага була приділена таким питанням, як правові питання е-гривні в системі цифрових прав та віртуальних активів, глобальні виклики та потреби в адаптації системи безпеки, обмеження на оскарження рішень ВРП як порушення права на справедливий суд.

У доповідях на засіданні секції були проаналізовані науково-практичні підходи щодо правових питань імплементації стандартів ІСАО, Європейського агентства з безпеки авіації в правову систему України, проблемні питання регулювання обмежень прав людини у період воєнного стану, особливостей правового регулювання професійної безпеки в умовах воєнного стану.

Секцією «Сучасні тенденції розвитку кримінально-правової науки та правоохоронної діяльності» було обговорено перспективні шляхи забезпечення верховенства права у правоохоронній функції сучасної демократичної держави; філософські аспекти здійснення правоохоронної діяльності; питання захисту цивільних майнових прав та інтересів у правоохоронній діяльності; сучасний стан та оцінка ефективності діяльності правоохоронних органів у сфері протидії злочинності; кримінально-правові та кримінологічні аспекти протидії злочинності; проблеми здійснення кримінальної процесуальної та оперативно-розшукової функцій правоохоронних органів; сучасні новації криміналістики; напрямки реформування правоохоронної системи тощо [4].

Беручи до уваги ідеї та пропозиції, висловлені у доповідях, виступах учасників та загальній дискусії, за результатами роботи секції «Візія національного приватного права у по-

воєнний час» учасниками конференції рекомендовано: врегулювати питання невизначеності в процедурі засвідчення та посвідчення копій електронних доказів, особливо при розгляді конкретних електронних доказів, таких як інформація з мережі Інтернет задля недопущення видалення такої інформації і неможливості використання її у якості доказу; переглянути та удосконалити правове регулювання пенсійного забезпечення дітей, на законодавчому рівні визначити правовий статус дитини, зачатой за допомогою репродуктивних технологій після смерті одного з батьків; проводити ефективну координацію зусиль міжнародних організацій, держав та громадянського суспільства для забезпечення прийняття й практичної реалізації визначених стандартів задля захисту прав дитини, а саме: гуманітарна, та медична допомога, освіта повинні бути доступними для всіх дітей, щоб забезпечити їхнє повноцінне фізичне та психосоціальне відновлення; посилити зусилля з превентивної дії, спрямованої на запобігання виникненню конфліктів, а також вирішення кореневих причин, які призводять до порушень прав дітей в умовах збройних конфліктів, задля уможливлення гарантування сталої та ефективної системи захисту дітей під час воєнних ситуацій та сприяння їхньому відновленню після завершення конфліктів.

На підставі доповідей учасників секції «Тенденції розвитку господарського, повітряного та екологічного права через призму світового досвіду повоєнної відбудови країни і національних особливостей» констатовано, що господарське, повітряне та екологічне право в Україні розвиваються під впливом світових тенденцій та війни, яку розв'язала Російська Федерація. Тому ключовим напрямом у праві залишається безпека людини, держави, навколишнього середовища, повітряного простору та відновлення порушених прав людини, впровадження позитивного досвіду відбудови країни. Учасники заходу зауважили на доцільності впровадження досвіду інших держав, які зазнали збройних конфліктів та кризових явищ і напрацювали заходи забезпечення свого повітряного простору; системи економічної безпеки на підприємствах задля забезпечення поточної ефективної діяльності та по-

дальшої стійкості і розвитку суб'єктів господарювання за рахунок своєчасного виявлення, мінімізації та запобігання внутрішнім та зовнішнім викликам, небезпекам, загрозам, ризикам. Звернена увага на реалізацію Плану дій Ради Європи для України на 2023-2026 роки «Стійкість, відновлення та відбудова», затвердженого Комітетом міністрів Ради Європи 14 грудня 2022, який спрямований на подальшу підтримку зусиль України щодо виконання своїх зобов'язань як держави-члена Ради Європи [4].

Завдяки своїй комплексній і виваженій структурі конференція стала міжнародним майданчиком для обміну досвідом, новітніми підходами щодо вирішення актуальних питань публічно-правових відносин в Україні.

Крім того, вчені-правники, які представляли різні галузі права, мали можливість використати наданий їм дискусійний майданчик для презентації своїх досягнень у різних сферах діяльності. Пропонуємо декілька висновків і пропозицій, на яких хотілося б зупинитися детальніше. Так, зазначає на увагу висловлена думка щодо доповнення ст. 71 КПК України, щодо обов'язковості залучення спеціаліста під час досудового розслідування кримінальних правопорушень проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку і судом, з метою надання допомоги з питань, що потребують спеціальних знань стосовно зброї та слідів, обставин її використання збройними силами російської федерації, зокрема артилерійської та ракетної зброї, а також прийняття законопроекту про захист персональних даних № 8153 від 25.10.2022 року, який наблизить інтеграцію України до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу.

Також, враховуючи гібридний та комплексний характер сучасних загроз вчинення незаконних актів щодо цивільної авіації, коли розмита межа між діями безпосередньо держав та їх проксі сил (наприклад, приватних військових компаній, терористичних угруповань тощо), необхідний системний підхід до забезпечення авіаційної безпеки. Отже, тепер необхідно забезпечити цивільну авіацію ще й від військових та гібридних загроз, а ця проблема вже носить

комплексний характер і потребує спеціального регулювання міжнародним та вітчизняним правом.

Ще однією нагальною необхідністю сьогодення є формування компенсаційного механізму у сфері компенсації шкоди та збитків, заподіяних збройною агресією російської федерації проти України. В основу майбутнього компенсаційного механізму має бути покладено «підхід екосистемних послуг», що дозволить значно збільшити суму компенсації, що сплачуватиме російська федерація Україні. Для забезпечення правового регулювання концепції екосистемних послуг необхідно розробити та прийняти Закон України «Про екосистемні послуги» та нормативно-правові акти, спрямовані на його реалізацію (насамперед, методики інвентаризації та оцінювання екосистемних послуг).

Досягнення роботи Компенсаційної комісії ООН є важливим прикладом на міжнародному рівні справного правового механізму стягнення з держави шкоди, завданої доквіллю, саме тому подібна модель може стати успішною щодо відшкодування шкоди доквіллю, завданої російською федерацією. Досвід екологічних репарацій Іраку завдяки діяльності Компенсаційної комісії ООН може стати дієвою можливістю для застосування з метою притягнення до відповідальності РФ.

Необхідним є вдосконалення законодавства в сфері оборонно-промислового комплексу, зокрема в частині вимог до його суб'єктів та особливостей провадження господарської діяльності в цій сфері.

Маючи величезний потенціал в транспортній сфері, зокрема наявність виходу до моря, сприятливе географічне розташування на перетині транспортних коридорів, Україна має низький рівень розвитку транспортно-логістичних технологій та об'єктів мультимодальних перевезень, що знижує її конкурентоспроможність та обмежує вихід української продукції на світовий транспортний ринок. Тому необхідно здійснити низку заходів для покращення транспортно-логістичної мережі та поєднання з міжнародною та Транс'європейською транспортною мережею (TEN-T).

Висновки. Таким чином, узагальнивши результати Міжнародної конференції, можемо констатувати, що відновлення України базується на 5 основних принципах: негайний початок і поступовий розвиток; нарощування справедливого добробуту; інтеграція в ЄС; відбудова кращого, ніж було, в національному та регіональному масштабах; стимулювання приватних інвестицій. На сьогодні права парадигма створює певне бачення реальності, детерміноване об'єктом наукових уподобань учених-правників, а також покладеними в основу діяльності принципами, цінностями, настановами, стереотипами, сукупністю поглядів, нормами правової етики та ін.

Пропозиції та рекомендації, висловлені учасниками конференції будуть впроваджуватись у навчальний процес, використовуватись для подальших наукових досліджень, а також слугуватимуть удосконаленню національного законодавства в контексті адаптації його до норм і вимог міжнародних стандартів.

Література

1. Гдичинський Віталій. Загальнотеоретичний контекст поняття «Правові парадигми». *Національний юридичний журнал: теорія і практика*. 2019. С. 9-11
2. План відновлення України. URL: <https://ua.urc-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini>.
3. Сопілко І.М., Череватюк В.Б. Сучасне право в епоху соціальних змін. Наукові праці Національного авіаційного університету. *Серія: Юридичний вісник «Повітряне і космічне право»*. Зб. наук. пр. Київ: НАУ, 2021. № 1 (58). С. 216-222.
4. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи: [Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, Національний авіаційний університет, 23 лют. 2024 р.]. Тернопіль: Вектор, 2024. 648 с.

References

1. Hdychnyskyi Vitalii. Zahalnoteoretychnyi kontekst poniattia «Pravovi paradyhmy». *Natsionalnyi yurydychnyi zhurnal: teoriia i praktyka*. 2019. S. 9-11
2. Plan vidnovlennia Ukrainy. URL: <https://ua.urc-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini>.
3. Sopilko I.M., Cherevatiuk V.B. Suchasne pravo v epokhu sotsialnykh zmin. Naukovi pratsi Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu. Serii: *Yurydychnyi visnyk «Povitriane i kosmichne pravo»*. Zb. nauk. pr. Kyiv: NAU, 2021. № 1 (58). S. 216-222.
4. Pravova paradyhma vidnovlennia Ukrainy: problemy ta perspektyvy: [Materialy XIV Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Kyiv, Natsionalnyi aviatsiinyi universytet, 23 liut. 2024 r.]. Ternopil: Vektor, 2024. 648 s.

Iryna Sopilko, Julia Iurynets

THE LEGAL PARADIGM OF THE RESTORATION OF UKRAINE: PROBLEMS AND PERSPECTIVES

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03058, Kyiv, Ukraine
E-mails: sopilko_i@ukr.net, iurynetsjulia@ukr.net

Purpose: summarizing the results of the 14th International Scientific and Practical Conference "The Legal Paradigm of the Restoration of Ukraine: Problems and Prospects", and developing proposals for the intensification of research aimed at solving specific problems of the restoration of Ukraine, which require an urgent solution. **Research methods:** to achieve the goal of the research, general and special methods were used, in particular the functional-legal, structural-systemic, generalization and other methods. **Results:** the generalized tasks outlined by the participants of the conference, which (tasks) appeared on the agenda of Ukrainian legal science in the conditions of the restoration of Ukraine, in particular, consist in the scientific substantiation of issues related to legal values as determinants of the development strategy of Ukraine in the conditions of European integration; innovative modernization of public-legal relations in Ukraine: focus on strategy during the war and post-war recovery; modern trends in the development of criminal and legal science and law enforcement activities; the vision of national private law in the post-war period; trends in the development of economic, air and environmental law through the prism of the world experience of post-war reconstruction of the country and national characteristics. **Discussion:** on March 1, 2022, the European Parliament at an extraordinary meeting considered Ukraine's submission and recommended granting it the status of a candidate for EU accession, which imposes obligations on the country to meet the membership criteria. It was established that in order to ensure Ukraine's compliance with EU legal values, it is necessary to implement a number of measures, in particular to adopt and bring national legislation into line with European standards, to create an effective system of justice and law enforcement agencies, to ensure compliance with human rights and fundamental freedoms; taking into account the complexity of the interrelationships between military conflict and legal values, there is a growing need to preserve universal human values in law, especially regarding the protection and observance of human rights and freedoms, actualization of the issue of responsibility for war crimes, compensation for damage caused, payment of reparations.

Key words: legal paradigm; recovery of Ukraine; determinant of Ukraine's development strategy; post-war recovery; vision of national private law.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2024